

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący SSO Marcin Miczke

po rozpoznaniu 14 stycznia 2014 roku w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)w P.

przeciwko Ł. D.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu

z 4 października 2013 r. sygn. akt XII C 1260/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 1 w ten sposób, że powództwo oddala;

b) w pkt 2 w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanego 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za

instancję odwoławczą.

/-/M. Miczke

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 24 czerwca 2013 r. powód (...)w P.wniósł o zasądzenie od pozwanego Ł. D.kwoty 960 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że zgodnie z umową nr (...) pozwany był zobowiązany do wnoszenia opłat za studia na kierunku politologia. W maju 2009 r. pozwany został skreślony z listy studentów z powodu nie wniesienia opłat za studia. Pozwany nie zapłacił należnych opłat za studia w łącznej wysokości 960 zł. Pismem z dnia 28 lutego 2013 r. powód bezskutecznie wezwał pozwanego do zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 5 lipca 2013 r. orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

16 sierpnia 2013 r. pozwany wniósł od powyższego nakazu zapłaty sprzeciw, zaskarżając go w całości podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia. Pozwany wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 442,80 zł oraz zwrotu opłaty skarbowej za pełnomocnictwo w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany przyznał okoliczności faktyczne wskazane przez powoda w pozwie, w szczególności w zakresie braku zapłaty rat za grudzień 2008 r., styczeń 2009 r. i luty 2009 r., jednocześnie podnosząc,

że roszczenie powoda przedawniło się na podstawie art. 751 pkt 2 kc. Pozwany wskazał, iż chesne jako roszczenie z tytułu nauki przysługujące podmiotowi, który utrzymuje zakład przeznaczony na nauczanie, przedawnia się w terminie dwóch lat, a zatem najpóźniej w dniu 15 lutego 2011 r.

Wyrokiem z 4 października 2013 r. Sąd Rejonowy w pkt zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 960,00 zł (dziewięćset sześćdziesiąt złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, w pkt zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 227,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację złożył pozwany. Zarzucił Sądowi Rejonowemu:

I. naruszenie prawa materialnego:

1. art. 751 pkt 2 k.c., poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji jego nie zastosowanie, co skutkowało przyjęciem, iż roszczenia z tytułu chesnego za studia nie są roszczeniami z tytułu nauki, a (...)nie jest podmiotem utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczony,
2. Art. 160 ust. 3 prawa o szkolnictwie wyższym poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż umowa zawarta pomiędzy studentem a uczelnią jest w istocie umowa nazwaną, określoną w cytowanym przepisie, podczas, gdy zaskarżony przepis reguluje jedynie formę ww. umowy, zastrzegając dla jej ważności formę pisemną,
3. Art. 118 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, iż do umowy łączącej studenta z uczelnią jako umowy nazwanej stosować należy ogólne terminy przedawnienia.

II. brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym brak szczegółowej analizy umowy łączącej strony procesu, w wyniku czego Sąd całkowicie pominął intencję i zamiar stron co do uregulowania kwestii pominiętych w umowie, w tym odniesienia do uregulowań zawartych w k.c.

Pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona, choć tylko częściowo z przyczyn w niej wskazanych.

Zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c., w postępowaniu uproszczonym, jeżeli sąd drugiej instancji nie prowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy przyjmuje za własne ustalenia Sądu Rejonowego – art.382 kpc. Były one w sprawie bezsporne. Zasadne są jednak zarzuty apelacji naruszenia prawa materialnego, to jest art.751 pkt 2 kc, art.118 kc i art.160 ust.3 ustawy o szkolnictwie wyższym. Stąd Sąd Okręgowy nie podziela wykładni prawa materialnego, jakiej dokonał Sąd Rejonowy.

Istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma ustalenie, czy umowa o warunkach odpłatności za studia jest umową nienazwaną o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 kc, do której odpowiednie zastosowanie znajdują normy prawne kształtujące umowę zlecenia, a zwłaszcza dwuletni termin przedawnienia roszczeń z tytułu wynagrodzenia za świadczoną naukę (art. 751 pkt 2). W przypadku udzielenia negatywnej odpowiedzi, do dochodzonych przez powoda należności właściwy będzie ogólny termin przedawnienia roszczeń wynoszący 10 lat (art. 118 kc). Z kolei odpowiedź twierdząca uczyni zasadnym zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Stanowisko w tej kwestii zostało już wyrażone przez Sąd Okręgowy w podobnej sprawie w uzasadnieniu wyroku z 25 czerwca 2013 r. (II Ca (...)). Sąd Okręgowy w tej sprawie stanowisko to podziela.

Zgodnie z treścią art. 750 kc, do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Sformułowanie to oznacza, że w sytuacji, gdy dla określonej usługi przepisy kodeksu cywilnego albo przepisy szczególne wyodrębniły oddzielny typ umowy, do takiej usługi mają zastosowanie przede wszystkim przepisy normujące wyodrębniony typ umowy nazwanej (por. SN w wyroku z dnia 21 maja 1982 roku, III CRN 103/82). W przypadku braku uregulowania w nich danej kwestii, jak choćby długości terminów przedawnienia roszczeń, aktualizują się normy prawa cywilnego ujęte w części ogólnej i szczególowej zobowiązań.

W celu stwierdzenia, czy dany typ umowy o świadczenie usług korzysta z odesłania zawartego w art. 750 kc, należy zbadać, czy możliwe jest na poziomie ogólnym, wynikającym z norm opisujących dany typ umowy, zrekonstruowanie istotnych obowiązków stron, jak i celu tej umowy (por. sposób rozumowania SN zaprezentowany w uzasadnieniu uchwały z dnia 7 maja 2009 roku, III CZP 20/09, dotyczącej odrębności materialnej umowy o świadczenie usług telefonicznych).

Polem dla analizy umowy o warunkach odpłatności za studia są regulacje ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (zwanej dalej Psw), która w art. 160 stanowi, iż organizację i tok studiów oraz związane z nimi prawa i obowiązki studenta określa regulamin studiów (ust.1). Regulamin studiów określa także warunki i tryb uczestniczenia wybitnie uzdolnionych uczniów w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na kierunkach zgodnych z uzdolnieniami oraz zasady zaliczania tych zajęć (ust. 1a). Studia w uczelni są prowadzone według planów studiów i programów kształcenia (ust. 2). Warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1, określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej (ust.3).

Jedyna norma odnosząca się wprost do umowy o warunkach odpłatności za studia zamieszczona została w cytowanym art. 160 ust. 3 Psw. Głosi ona, iż warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1, określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej. Prócz określenia formy wymaganej dla zawarcia tego rodzaju kontraktu nie wysławia ona żadnych elementów przedmiotowo istotnych z punktu widzenia obowiązków stron tak powstałego stosunku cywilnoprawnego. Wymogu oznaczenia minimalnej treści takiej umowy nie spełnia zwrot „warunki odpłatności za studia [...] określa umowa”. Jest to bowiem zwrot zbyt ogólny, nie dający możliwości jasnego określenia rodzaju świadczeń ciężących na każdej ze stron. Jest przy tym jasne, że każde porozumienie umowne wysławia pewne warunki, których realizacja stanowi wykonanie zobowiązania. Natomiast w przepisie tym brak kompletnej regulacji *essentialiae negotii* umowy o warunkach odpłatności za studia, a więc regulacji, która uzasadniałaby traktowanie jej jako odrębnej od umowy o świadczenie usług, nie podlegającej regulacjom kodeksowym. Owa szczególna regulacja jest fragmentaryczna i wypiera przepisy k.c. wyłącznie w zakresie wynagrodzenia za świadczenie usług (warunków odpłatności) i obowiązku zachowania formy pisemnej.

Umowa o warunkach odpłatności za studia, choć bez wątplenia posiadająca autonomiczne od przepisów Kodeksu cywilnego uregulowanie, nie została unormowana w sposób na tyle odrębny i precyzyjny, by można było w tym przypadku odstąpić od stosowania do niej art. 751 pkt kc w zw. z art. 750 kc. Z Psw nie sposób bowiem nawet wyinterpretować obowiązków stron takiej umowy, które można by potraktować jako *essentialia negotii* kontraktu.

Na ocenę poziomu odrębności materialnoprawnej wspomnianej umowy nie ma wpływu szczegółowe potraktowanie przez ustawodawcę na gruncie Prawa o szkolnictwie wyższym wymogów, jakie powinien spełniać regulamin studiów (art.161 i nast.), ustanowienie konieczności ustalenia planu studiów i programu kształcenia. Choć wspomniane akty składają się wraz z umową o warunkach odpłatności za studia na całość stosunku prawnego łączącego uczelnię ze studentem, stanowią odrębny aspekt tak powstałej więzi obligacyjnej.

Przedmiotem umowy o warunkach odpłatności za studia, zgodnie z brzmieniem art. 160 ust. 3 Psw, są kwestie ekonomicznego ekwiwalentu za świadczoną usługę nauczania. Z kolei regulamin, plan studiów i program kształcenia odnoszą się natomiast do edukacyjnego aspektu działalności uczelni, związanego z jej uczestnictwem w narodowej misji nauczania (art. 6 ust.3). Ten typ umowy powinien zatem zostać potraktowany odrębnie – w oderwaniu od pozostałych regulacji ustawy, które w istocie nie odnoszą się do finansowej strony funkcjonowania szkolnictwa

wyższego (por. też trafną wypowiedź P. Orzeszko [w] Sanetra W. (red.) Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz, kom. do art. 160, uw.8).

Z uwagi zatem na brak wystarczająco wysokiego poziomu odrębności uregulowań odnoszących się do umowy o warunkach odpłatności za studia, niezasadne było zastosowanie przez Sąd I instancji w rozpatrywanej sprawie przepisu art.118 kc. Prawidłowa wykładnia prawa materialnego skutkować winna zastosowaniem art. 751 pkt 2 kc – przewidującego dwuletni termin przedawnienia dla wynagrodzenia należnego w ramach świadczonej usługi nauczania. Jak wynika z § 2 umowy zawartej między stronami i bezspornego wyboru pozwanego, miał on obowiązek świadczyć opłaty za studia w ratach miesięcznych - do 15 dnia każdego miesiąca 1/5 opłaty należnej za semestr, w tym przypadku zimowy. W związku z tym należało uznać, że roszczenie dochodzone pozwem przedawniło się: co do raty płatnej do 15 grudnia 2008 r. – z dniem 15 grudnia 2010 r., co do raty płatnej do 15 stycznia 2009 r. – z dniem 15 stycznia 2011 r., co do raty płatnej do 15 lutego 2011 r. – z dniem 15 lutego 2011 r. Powództwo wniesiono 24 czerwca 2013 r., zatem już po upływie terminów przedawnienia. Zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwanego na podstawie art.117 § 2 kc okazał się zasadny.

Mając powyższe na uwadze Sad Okręgowy na podstawie 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I.a) wyroku. Ponieważ powód przegrał sprawę, ponosi koszty procesu na podstawie art.98 § 1 i 3 kpc, co znalazło odzwierciedlenie w pkt I.b). Na koszty procesu w I instancji składały się: opłata od pozwu poniesiona przez powoda w kwocie 30 zł oraz wynagrodzenia pełnomocników stron po 180 zł (§ 6 pkt 2 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W pkt II Sąd Okręgowy obciążył powoda kosztami procesu za instancję odwoławczą zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu – na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art.391 § 1 kpc. Na koszty te składało się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 90 zł na podstawie § 12 ust.1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 2 cytowanego wyżej rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. oraz opłata od apelacji w kwocie 30 zł.

/-/M. Miczke